

OBSAH

Hlava první

BAROKNÍ VELMOC ŘÍMSKÝCH CÍSAŘŮ A ČESKÝCH KRÁLŮ

I.	Odvrácení osmanské ofenzivy (1683–1699)	11
I/1	Vítězství křesťanských vojsk před hradbami Vídně a jejich tažení do Uher	11
	<i>Vysvobození hlavního města monarchie</i>	11
	<i>Boje v Uhrách v letech 1683–1685</i>	17
I/2	Porážka Thökölyho povstání a změny ve státoprávním postavení Uher	21
	<i>Dobytí Budína a druhá bitva u Moháče</i>	21
	<i>Potrestání uherských rebelů a jeho státoprávní důsledky</i>	27
I/3	Od dobytí Bělehradu ke karlovičské mírové smlouvě	29
	<i>Boje o Bělehrad a tažení v Sedmihradsku</i>	29
	<i>K vítěznému konci</i>	34
II.	Boj za evropskou rovnováhu sil	38
II/1	Zápas císaře Leopolda I. s francouzským králem Ludvíkem XIV.	38
	<i>Válka o falcké dědictví</i>	38
	<i>Francouzští verbíři a paliči v českých zemích</i>	44
II/2	První fáze války o španělské dědictví	46
	<i>Spor o dědictví španělských Habsburků</i>	46
	<i>První válečné operace</i>	50
	<i>„Velká krize“ let 1703–1704</i>	54
II/3	Vláda císaře Josefa I. a naděje na reformu	57
	<i>Josefova panovnická dráha</i>	57
	<i>Josef I. a země Koruny české</i>	61
II/4	Druhá fáze války o španělské dědictví a obrat ve „velké“ severské válce	65
	<i>„Annus mirabilis“</i>	65
	<i>Severská válka a altranstädtská smlouva</i>	68
	<i>Zmařené naděje na mír</i>	71

II/5	Počátek vlády císaře Karla VI. a konec války o španělské dědictví	75
	<i>Poslední Habsburk</i>	75
	<i>Konec Velké aliance a utrechtský mír</i>	82
	<i>Rastatt, Baden a konec války</i>	86
III.	O dědictví Karla VI.	89
III/1	Pragmatická sankce a počátek zápasu o její uznání	89
III/2	Třetí válka s osmanskou říší (1716–1718) a vytváření zájmové sféry na Balkáně	96
III/3	Karolínská fáze rekatolizace a nekatolický exil	104
	<i>Stav náboženství na konci 17. století</i>	104
	<i>Podpora nekatolíků ze zahraničí</i>	110
	<i>Rekatolizační legislativa a praxe za Karla VI.</i>	115
	<i>„Opočenská rebelie“ a její důsledky</i>	119
	<i>Exil</i>	124
III/4	Sporné výsledky konvenienční (kabinetní) politiky z let 1713–1733	130
	<i>Aliance tří, Aliance čtyř a „malá válka“ ve Středomoří</i>	130
	<i>„Studená válka“ evropských kabinetů</i>	133
	<i>Tajná diplomacie</i>	138
III/5	Zápas o polské dědictví (1733–1735) a čtvrtá válka s osmanskou říší (1737–1739)	142
	<i>Válka o polský trůn</i>	142
	<i>S Ruskem proti Turkům</i>	146
III/6	Reflexe zahraniční politiky a společnost českých zemí v letech 1683–1740	152
	<i>Počátky moderní žurnalistiky</i>	152
	<i>Státoprávní zdroje barokního patriotismu v českých zemích</i>	154
	<i>Kulturně jazykové souvislosti barokního patriotismu v českých zemích</i>	158
	<i>Zvrat ve „východní otázce“ a jeho reflexe</i>	161
	<i>„Hochadel“ a pražský prolog lotrinského nástupnictví</i>	165

Hlava druhá

DUCHOVNÍ A HMOTNÝ POTENCIÁL ČESKÝCH ZEMÍ V DOBĚ VRCHOLNÉHO BAROKA

I.	Víra, náboženství, církve	171
I/1	Vzájemný vztah církve a státu	171
	<i>Konflikty arcibiskupa Valdštejna</i>	175
	<i>Postavení církve v pokusu o revizi Obnoveného zřízení zemského</i>	177
	<i>Střet o soudní kompetence</i>	179
I/2	Vývoj církevní organizace (duchovní správy) a rozvoj řeholních řádů	182
	<i>Diecézní správa a farní síť</i>	182
	<i>Rozvoj řeholních institucí</i>	185
I/3	Náboženský život a zbožnost laiků	191
	<i>Kulty Panny Marie a svatých</i>	191
	<i>Projevy barokní zbožnosti</i>	195
	<i>Náboženská bratrstva</i>	202

II.	Demografické a hospodářské poměry	207
II/1	Populační vývoj	207
II/2	Poddanský venkov, pozemkové vrchnosti a stát	213
	<i>Postavení poddaných po roce 1680</i>	215
	<i>Státní zásahy do vrchnostensko-poddanského vztahu v letech 1680–1740</i>	218
	<i>Chodové</i>	225
II/3	Počátky národohospodářského myšlení v českých zemích	228
	<i>Absolutismus a merkantilismus</i>	228
	<i>Kameralismus barokní epochy</i>	231
	<i>Reflexe merkantilismu v českých zemích</i>	233
	<i>Počátky ekonomického naturalismu</i>	237
II/4	Intervence státu ve sféře daní, obchodu a řemeslné výroby	240
	<i>Berní systém</i>	240
	<i>Zavádění akcízů a počátky moderního bankovníctví</i>	242
	<i>Inkamerace panovnických výsad na příkladě poštovníctví a celnictví</i>	245
	<i>Habsburská monarchie a světový obchod</i>	249
	<i>Státní intervencionismus v „národohospodářské“ praxi</i>	251
II/5	Úroveň řemeslné výroby a obchodu v českých zemích	255
	<i>Počátky manufakturního podnikání</i>	255
	<i>Hornictví a hutnictví</i>	260
	<i>Výroba textilu a skla</i>	262
	<i>Obchod českých zemí</i>	265
III.	Prostředek a produkt sociální disciplinace	268
III/1	Prvopočátky moderní civilní správy	268
	<i>Kořeny moderního pojetí společenské kázně</i>	268
	<i>Dvojitá hierarchie civilní správy</i>	269
	<i>Zemská správa</i>	272
	<i>Krajská (regionální), patrimoniální a městská správa</i>	275
	<i>Otázka hmotného zajištění</i>	278
	<i>Otázka odborné a morální kvalifikace</i>	283
III/2	Formování stálé armády	286
IV.	Pozdní léto stavovské společnosti	299
IV/1	Šlechta, dynastie a panovnický dvůr	299
	<i>Šlechta nebo aristokracie?</i>	299
	<i>Struktura šlechtického stavu v době baroka a změny v titulatuře</i>	302
	<i>Aristokracie z českých zemí na kolbišti habsburského dvora a evropské politiky</i>	307
	<i>Úřední kariéra v zemské správě</i>	312
	<i>Příjmy a výdaje šlechtických rodů</i>	317
IV/2	Katolický klérus	325
	<i>Světský klérus</i>	326
	<i>Řeholníci</i>	333
IV/3	Města a jejich obyvatelé	340
	<i>Městský stav v českých zemích doby pobělohorské</i>	340
	<i>Důsledky třicetileté války, poválečná revitalizace a její meze</i>	344
	<i>Vztah měst a jejich vrchností</i>	349

<i>Zdroje ekonomické regenerace</i>	356
<i>Obyvatelé měst a katolická církev</i>	359
<i>Cechovní systém a mentalita městského obyvatelstva</i>	363
<i>Měšťanská inteligence doby pobělohorské</i>	366
V. Za hranicemi stavovské společnosti	372
V/1 Židovská diaspora	372
V/2 Poddaní obyvatelé venkova	380
V/3 Lidé na dně společnosti – tuláci a Cikáni	388

Hlava třetí

„V ZÁŘI TEMNA“ – KULTURA A UMĚNÍ VRCHOLNÉHO BAROKA

I. Principy a podoba barokního výtvarného světa	397
I/1 Ideová východiska	397
I/2 Ikonografické priority vrcholného baroka	405
I/3 Dekor a ornament vrcholného a pozdního období slohu	418
I/4 Svět barev ve službách výtvarné kultury baroka	428
I/5 Barokní umělecká dílna, její provoz a tvůrčí postupy	441
I/6 Fenomén „barokní“ krajina	448
II. Kulturní a duchovní obzory zámožných vrstev	457
II/1 Soumrak kavalírských cest	457
II/2 Proměny aristokratických uměleckých sbírek	463
<i>Zrcadla rodové paměti</i>	463
<i>Věk velkých sběratelů</i>	467
<i>Mikrosvět barokních obrazáren</i>	473
II/3 Barokní umělci mezi uměním a řemeslem	482
III. Výtvarná kultura českých zemí v letech 1683–1740	488
III/1 Konsolidace barokního slohu v posledním dvacetiletí 17. století	488
III/2 Vývoj profánní a církevní architektury v letech 1683–1740	493
<i>Praha a Čechy</i>	493
<i>Architektonické dílo na Moravě</i>	506
<i>Barokní gotika</i>	511
III/3 Nové úkoly figurálního a architektonického sochařství	517
<i>První protagonisté</i>	518
<i>Brokof a Braun</i>	522
<i>Další osobnosti vrcholně barokního sochařství v Čechách</i>	528
<i>Sochařství vrcholného baroka na Moravě</i>	530
III/4 Od žánru k apoteóze: úkoly malířství vrcholného baroka	537
<i>Pražské středisko barokní malby</i>	538
<i>Podíl Slezska a dalších zemí monarchie</i>	542
<i>Brandl a Kern</i>	544
<i>Nástěnná malba</i>	548
<i>Úsvit vrcholného období malířství na Moravě</i>	556
<i>Doznívání barokního malířství</i>	559
III/5 Grafické dílo a jeho role v barokním světě	560
III/6 Pamětní medaile – umělecký dokument a zdroj informací	573
III/7 Umělecké řemeslo ve službách všedního i svátečního dne	582

IV.	Písemnictví	594
IV/1	Knižní kultura vrcholného a pozdního baroka	594
IV/2	Knihy, knihovny a čtenáři	607
IV/3	Náboženská literatura	620
	<i>Náboženská vzdělávací literatura</i>	620
	<i>Postily, modlitební knihy a kancionály</i>	627
	<i>Nekatolická náboženská literatura tištěná v exilu</i>	632
IV/4	Barokní historiografie let 1683–1740	634
IV/5	„Zlatý věk“ německé literatury ve Slezsku	644
V.	Hudba a divadlo	650
V/1	Principy hudebního baroka	650
	<i>Polyfonie a homofonie – starý a nový styl v hudbě evropského baroka</i>	650
	<i>Hudba a slovo – hudebně rétorické figury</i>	651
	<i>Barokní instrumentář</i>	652
	<i>Hudební formy a kompoziční techniky</i>	654
V/2	Hudební kultura českých zemí v letech 1683–1740	658
	<i>K větší cti a slávě Boží</i>	658
	<i>Fundace pro chrámové hudebníky a hudba v klášterních kostelích</i>	662
	<i>Hudba v diecézních kostelích</i>	666
	<i>Lidový duchovní zpěv</i>	667
	<i>Hudba u císařského dvora ve Vídni v 17. a 18. století</i>	669
	<i>Hudba ve službách aristokracie</i>	674
	<i>Hudba na pražských kůrech</i>	683
	<i>Pražská hudební akademie a „musicae navales“</i>	687
	<i>Olomouc – hudba v moravském metropolitním chrámu</i>	690
	<i>Brno – moravská výspa vídeňské hudební kultury</i>	691
	<i>Hudební peregrinace aneb putování hudebníků za živobytím</i>	692
	<i>Hudební lexikografie v českých zemích doby baroka</i>	704
V/3	Opera a činohra v českých zemích v letech 1683–1740	705
	<i>Opera u císařského dvora</i>	706
	<i>Opera u dvorů hraběte J. A. z Questenberka, kardinála W. H. Schrattenbacha a hraběte F. A. z Rottalu</i>	709
	<i>Opera ve veřejně přístupných divadlech v Praze, Brně a Vratislavi</i>	714
	<i>Oratorium</i>	719
	<i>Školské hry jezuitů a piaristů a divadelní produkce v kláštorech</i>	720
	<i>Profesionální činohra a lidové divadlo</i>	723
	Poznámky	729
	Seznam zkratk	802
	Výběr z pramenů a literatury	803
	Poznámka k obrazovému doprovodu	810
	Jmenný rejstřík	813